

N:o 92.

Af herr **E. Räf**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sofplatser för tredje klassens passagerare å statens järnvägar.

Kroppsarbetarens lifsuppehälle är nu så dyrt, att han med största omsorg behöfver tillgodogöra sig arbetstiden. Men i all synnerhet gäller detta för den yrkesvana arbetaren. En resdag betyder i många fall en förlust för honom eller hans familj af lika många kronor, som han använt timmar till resan. Och detta vill i sin ordning i många fall säga, att om han nattetid och under dräglig kroppshvila kunde göra samma resa, så ersatte följande dags arbete en vanlig tredje klass biljett. Och att af en kroppsarbetare begära, att han skall använda natten till resa i sittande ställning i en 3:dje klass kupé och dagen därpå till ett normalt dagsverke, det är att uppställa sådana fordringar, som på sin tid hämna sig själfva.

Men det är icke blott för den s. k. kroppsarbetaren, som det vore behöfligt att underlätta nattresorna; äfven för den öfriga resande allmänheten, som saknar råd att resa i andra klass och betala dess sofplats med 5 kr. kunde det vara nog så behöfligt att under en nattresa vara i tillfälle bereda sig hvila.

Men ej blott vid nyttighetsresor eller resor i särskilda uppdrag utan äfven vid s. k. lustresor i tredje klass, skulle det vara särdeles bra att kunna åt sig reservera en sofplats. Om man ifrån södra Sverige vill vedervåga en lustresa till Stockholm för att se hufvudstaden, så har man som tredje klass passagerare f. n. att välja på i allmänhet tvänne icke alldeles angenäma alternativ. Antingen och vanligen får man sitta kapp-

rak och hopklämd på en soffå ifrån ena dagens afton till andra dagens morgon. Detta om man vill göra sin »lustresa» om natten. Eller också får man sitta på samma sätt men under kanske 25 à 35 graders värme med mycket dålig luft ifrån tidigt på morgonen till sent på natten. Och så kommer man i senare fallet fram till och för att se sin sköna hufvudstad, då alla gått eller åtminstone borde hafva gått till hvila. Kan den »lustresande» landtbon därefter erhålla ett lämpligt logis, så är det bra, annars får han ju — ja, taga hvad han får, äfven det olämpligaste.

Men äfven i många andra fall skulle det vara fördelaktigt att under mera drägliga förhållanden än nu kunna göra en nattresa för att tillbringa dagen vid någon eller några historiskt eller naturskönt märkvärdiga platser.

Vare sig det sålunda gäller den ena eller andra folkklassen, som använder eller måste använda tredje klass vagnar, eller det gäller nyttighets- eller lustresor, så är det min öfvertygelse, att anordnandet af någon slags billigare sofplats till 3:dje klass biljett skulle medföra stora fördelar för den resande allmänheten och helt säkert i längden äfven för statens järnvägar och deras ekonomi.

Men dessutom har ju saken också en mera social sida: Hvad berättigar första och andra klassens passagerare att köpa sofplatsbiljetter? Jo, det göra dessa klassers respektive vanliga biljetter för resan. Men frågar man så vidare, om det icke då också vore rättvist, att äfven tredje klassens biljett berättigade dess ägare att köpa sofplatsbiljett, så blir den utfrågade svaret skyldig, såvida han ej rättvisligen vill svara jakande. Och det verkar aldrig fördelaktigt att förvägra »tredje klassens folk», hvad man förut medgifvit åt både första och andra.

Helt naturligt begära tredje klassens passagerare icke mera komfort i sina sofkupéer, än hvad förhållandet mellan de olika klassernas biljettpriser bestämmer. Det vill säga som 5: 3: 2, då femman afser första, trean andra och tvåan tredje klass. Tredje klass sofkupéer skulle således få nästan hälften så god komfort som första klassens. Och därmed blefve dess passagerare helt säkert belättna.

Kanske dock att de i allmänhet skulle blifva fullt ut så belättna, om inte komforten kunde blifva ens så stor, bara priset å biljett till sofplatsen i fråga blefve satt i förhållande till den sänkta komforten. Ja, det kan sättas i fråga, om ej tredje klassens passagerare i allmänhet skulle vara mera belättna med att mot en krona i afgift som sofplats få disponera en oklädd träsoffa, där han ägde rätt att med egna filtar m. m. själf tillreda sin bädd, än att mot en afgift af kr. 2: 50, som ju borde svara emot nuvarande kr. 10 till första och kr. 5 till andra klass, få en klädd

soffa eller dylikt jämte järnvägens filter, dynor och upppassning till sitt förfogande. I t. ex. Finland är prisförhållandet emellan I, II och III sofplats som 4: 2: 1.

Men alla dessa detaljfrågor tillhöra ju en grundligare utredning, som icke kan blifva föremål för en enskild motionärs åtgärd. Det är därför också uteslutande på grund af det enligt mitt förmenande förefintliga *behofvet* utaf och *rättvisa krafvet* på någon möjlighet för tredje klassens passagerare att beredas tillfälle till mera ostörd hvila på statens järnvägar under nattetid, som jag härmed vördsamt hemställer,

att Riksdagen ville besluta en skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, att tillfälle beredes för äfven tredje klassens passagerare å statens järnvägar att emot en lämplig afgift erhålla sofplats för resor under nattetid.

Stockholm den 16 januari 1908.

E. Räf.
